

د کرایه کونکو لپاره د بودیجې او مالي سواد زده کړې وسیله

د کرایه کونکو لپاره د بودیجې او مالي سواد زده کړې وسیله

د بودیجې جوړولو او تعقیبولو وړتیا د استوګنځي ثبات ساتلو یو له تر ټولو مهمو اړخونو څخه ده. یو کرایه کوونکی یا د کورنۍ مالک باید په روښانه توګه پوه شي چې د دوی د استوګنې سره کوم لګښتونه تړلي دي، او همدارنګه کوم عاید شته چې دغه لګښتونه پوره کړي. ډیری کرایه کوونکي او د کور مالکین چې د خپلو پورونو، عاید او د کور لپاره د پیسو ورکولو ته اړتیا لري په اړه روښانه پوهاوی نلري ممکن د ثادياتو په برخه کې د پاتې راتلو له امله د جدي ستونزو سره مخ شي. دا حالتونه ډیری وختونه د مخنیوي وړ وي، یا لږترلږه د سمو وسایلو په کارولو سره کمېدای شي.

3	مالي اصطلاحاتو او مفاهیمو ته لنډه کتنه
4	د بودیجې اساسات
5	د بودیجې جوړول
6	ستاسو د استوګنې ثبات لپاره د بودیجې لومړیتوب ټاکل
8	د کرایې او اړوندو لګښتونو باندي پوهیدل
8	د بودیجې جوړولو لپاره عملي غوښتنلیکونه
11	پایله
12	ماخذونه او اضافي سرچینې

مالي اصطلاحاتو او مفاهيمو ته لنډه کتنه

په دې سرچينه کې، مهم مالي مفاهيم او اصطلاحات کارول شوي چې د دې سرچينې او د هغې د کارولو په پوهيدو کې به ګټور ثابت شي. په مالي مفاهيمو د ښه پوهيدو لپاره به لاندې کلمې او/يا عبارتونه وکارول شي:

مالي سواد: په دې پوهېدل چې څنگه خپل شخصي مالي چارو په هوسيارۍ سره اداره کړو، په دې کې د مالي مفاهيمو درک شامل دی، ترڅو د يوه فرد شخصي، کورني، او نړيوالو ټولنيزو اهدافو غوره پوره کول ممکن کړي.

شخصي بوديجه: د عايداتو او لګښتونو (مصرفونو) يوه اټکل شوې اندازه د ټاکلې مودې لپاره (دېر خلک د شخصي مالي چارو لپاره مياشتني بوديجه کاروي).

پور: يو څه چې د يو اړخ لخوا بل اړخ ته پورې يا واجب الادا وي (په دې حالت کې، پيسې). پور هغه څه دي چې يو څوک پور لري خو تر اوسه يې نه وي ورکړي (لکه کرایه)، يا يو کس پور لري شي ځکه چې يې څه د کريدټ کارت يا پور په وسيله اخيستي وي او اوس يې بايد بيرته ورکړي.

عايد: هغه پيسې چې په منظم ډول (اونيز، دوه اونيز، مياشتني) ډول د مزدورۍ/معاش/انعامونو (کار له لارې)، د پانګونې، يا تغذي/عامه مرستې پروګرامونو له لارې ترلاسه کيږي.

لګښتونه: هغه مصارف چې د يوه کس د ژوندانه د طرز ساتلو او بنسټيزو اړتياوو پوره کولو لپاره په ورځني، اونيز يا مياشتني ډول کېږي (لکه خوراک، کرایه، کالي، د بريښنا او نورو خدماتو مصارف).

د پور ناوخته والی: د پور سره تړاو لري، چې معني يې داده چې پور تر ټاکلي وخت وروسته پاتې وي او پيسې يې نه وي ورکړل شوي. د پور ناوخته والی معمولاً هغه وخت پېښيږي کله چې پور اخيستونکی د پور يا کريدټ کارت تاديه د وخت ته رسېدو سره ترسره نه کړي. دا کېدای شي د يو شخص پر کريدټ نمره باندې منفي اغيزه وکړي.

د ناوخته تاديه فیسونه: د ناوخته تاديه فیسونه په بېلابېلو لګښتونو باندې وضع کېدای شي او معمولاً يا ټاکلې اندازه وي يا د ټول پور يوه سلنه وي. د بېلګې په توګه، که کرایه د مياشتې تر لومړۍ نېټې پورې ورته کړل شي، نو پر کرایه 10 سلنه ناوخته فیس لګول کېدای شي، چې د مياشتني کرایې تر څنګ بايد دا فیس هم ادا کړل شي.

کريدټ او د کريدټ مخينه: ستاسو د پور اخيستلو تاريخچه چې د يوه شخص د کريدټ راپورونو کې ثبت شوي وي. ښه کريدټ (چې د نمرې اندازه يې د 690 څخه تر 719 پورې وي) د پيسو پور اخيستل آسانه کوي او امکان لري چې يو کس ته د مالي محصولاتو لپاره غوره شرايط ورکړي، لکه د سود ټيټ نرخونه. يو شخص کولی شي د وخت په تېرېدو سره خپل کريدټ د ځينو ثابتو او مؤثرو طريقو له لارې جوړ کړي، لکه دا چې هره مياشت خپلې بلونه پر وخت تاديه کړي او له خپل ټول موجود کريدټ څخه يوازې 30 سلنه يا کم مصرف کړي.

د نورو مالي مفاهيمو او اصطلاحاتو لپاره، مهرباني وکړئ دا سرچينې وګورئ:

- [د وړيا Experian کريدټ راپور او FICO® نمره](#)
- [د Freddie Mac CreditSmart اړين توکي](#)
- [څنګه کريدټ جوړ کړو | د کريدټ نمرې لوړولو 6 لارې](#)
- [د خپل کريدټ راپور او دا چې څنګه د هغه يوه کاپي ترلاسه کړئ په اړه يې مالومات ترلاسه کړئ \(USAGov\)](#)
- [د کريدټ راپورونه او نمرې \(د مصرفوونکو د مالي خونديتوب اداره\)](#)

د بودیجې اساسات

د عایداتو او لگښتونو ترمنځ پوهاوی

کله چې بودیجه جوړوئ، نو څو مهمو شیانو ته باید پام وکړئ. تاسو باید خپل عاید د خپلو لگښتونو په مقابل کې په پام کې ونیسئ. که ستاسو عاید له لگښتونو زیات وي، نو وضعیت مو ښه دی! دا یو ډېر ښه حالت دی چې پکې اوسئ. که په دې کې هغه پیسې هم شاملې وي چې تاسو کولی شئ خوندي یې کړئ، نو هغه به لا هم غوره وي! که ستاسو لگښتونه له عایداتو ډېر وي، نو دا کېدای شي یو ستونزمن وضعیت وي، او د عایداتو او لگښتونو د توازن لپاره بودیجه جوړول خورا مهم دي.

- عاید = هغه پیسې چې کورنۍ ته راځي، گټل کيږي
- لگښتونه = هغه پیسې چې له کورنۍ څخه بهر ځي، مصرفيږي، او پکې د سپما پیسې هم شاملې دي.

خپل میاشتنی عاید وپېژنئ

د خپلې بودیجې جوړولو یو ډېر مهم اړخ دا دی چې پوه شئ ستاسو میاشتنی عاید څومره دی. د دې معلومول په دې اړه لري چې تاسې څنګه معاش ترلاسه کوئ؛ آیا کلنی، اونیز، میاشتنی، یا دوه ځله په میاشت کې؟ لاندې یو څه د ریاضي فارمولې دې ترڅو معلومه کړي چې ستاسو اصلي میاشتنی عاید څومره دی. په یاد ولرئ، که تاسې اونیز معاش ترلاسه کوئ، نو یوازې خپل اونیز معاش په څلورو کې ضربول سمه طریقه نه ده. هره میاشت تل څلور اونۍ نه لري، نو دغه محاسبه به دقیق نتیجه ور نه کړي. په یو کال کې 52 اونۍ یا 12 میاشتې وي. تاسو باید خپل کلنی عاید معلوم کړئ او بیا هغه پر 12 وپوشئ تر څو دقیق میاشتنی عاید ترلاسه کړئ.

- کلنی = عاید/12
- ساعت وار = ساعت وار نرخ x ساعتونه 12/52x
- اونیزه = عاید 12/52x
- په میاشت کې دوه ځله = عاید 12/26x

د بودیجې جوړولو لپاره ګټورې ټکنالوژۍ وسیلې (اپلیکېشنونه، سپرېډ شیتونه او نور)

کله چې تاسو لومړی ځل بودیجه جوړول پیلوئ، ښایي دا یوه لویه او وپرونکې دنده ښکاره شي. که څه هم تاسو کولی شئ یوازې یو کتابچه وکاروئ او هره میاشت خپل عایدات او لگښتونه ولیکئ، خو ډېر داسې وسایل هم شته چې تاسو سره د بودیجې جوړولو او میاشتنی لگښتونو په تعقیب کې مرسته کوي.

د بودیجې جوړولو اپلیکېشنونه: ټکنالوژي ته اجازه ورکړئ چې مرسته در سره وکړي. د بودیجې جوړولو اپلیکېشنونه کولی شي ستاسو د لگښتونو تعقیب کې مرسته وکړي، لگښتونه په بېلابېلو کټګورینو وویشي، او تاسو سره د خپلو مالي اهدافو په تعقیب کې مرسته وکړي. یو داسې اپلیکېشن وپلټئ چې تر ټولو ډېر یې خوښ شوی وي او هغه ځانګړتیاوې ولري چې تاسو ته تر ټولو زیاتې ګټې رسوي. که څه هم موږ د کوم ځانګړي اپلیکېشن سپارښتنه یا تایید نه کوو، لاندې ځینې بېلګې دي چې تاسو یې له خپل ټیلیفون څخه کارولی شئ. هر هغه یو وکاروئ چې ستاسو د وضعیت او ستایل سره مناسب وي:

 PocketGuard Rocket Money GoodBudget EveryDollar

دلته د بودیجې جوړولو د پاڼو ځینې بېلګې دي چې تاسو یې کارولی شئ:

- [Budget Spreadsheet](#)
- [Simple Monthly Bills Planner](#)

د بودیجې جوړول

اوس چې مو ځینې اساسات وپېژندل، راځئ چې د خپلې بودیجې جوړولو تفصیلي برخو ته لار شو. په څلک اونیز، دوه اونیز، یا میاشتني معاش ترلاسه کوي — او زموږ په بلونه هم میاشتنی وي، نو د میاشتنی بودیجې جوړول تر ټولو غوره ځای دی چې پیل یې کړئ.

د خپلې بودیجې شخصي کولو اهمیت

تاسو غواړئ داسې بودیجه جوړه کړئ چې ستاسو، ستاسو کورنۍ، او ستاسو اړتیاوو ته ځانگړې شوې وي. تاسو غواړئ هغه شیان پکې شامل کړئ چې وهیرئ پیسې ورباندې مصرف کړئ. که تاسو د گاز بل یا د موټر بیمه نه لرئ، نو هغه به په بودیجه کې نه شاملوئ. تاسو به دا هم وغواړئ چې خپلې "غوښتنې" او "اړتیاوې" وپېژنئ.

- **ضرورتونه** هغه لگښتونه دي چې تاسو یې د استوگنې، روغتیا، یا ثبات د ساتلو لپاره اړین گڼئ. دا لکه کرایه، بریښنا، بیمه.

- **غوښتونکي** هغه لگښتونه دي چې تاسو پرې پیسې مصرف کوئ ځکه چې دا تاسو ته خوند درکوي. دا هغه شیان دي لکه کیبل ټلوویزیون، سټریمینګ خدمات (لکه Netflix)، بهر خواړه خوړل او نور. دا ترلاسه کړئ چې ستاسو په بودیجه کې باید "ضرورتونه" د "غوښتنو" څخه مخکې پوره کيږي.

په بودیجه کې څه باید شامل کړئ

د موټر تادیه	د موټر تادیه	کرایه	کرایه
د ښوونځي لگښتونه	د ښوونځي لگښتونه	خوراکي توکي (خواړه، د پاکولو توکي، د تشناب توکي)	خوراکي توکي (خواړه، د پاکولو توکي، د تشناب توکي)
تفریح (سټریمینګ، بهر خواړه خوړل، فلمونه او نور)	تفریح (سټریمینګ، بهر خواړه خوړل، فلمونه او نور)	اسانتیاوې (بریښنا، گاز، اوبه، کثافات، انټرنیټ)	اسانتیاوې (بریښنا، گاز، اوبه، کثافات، انټرنیټ)
کالي	کالي	گاز (موټر)	گاز (موټر)
سپما	سپما	بیمه (روغتیا، موټر، کرایه کوونکي)	بیمه (روغتیا، موټر، کرایه کوونکي)
نور کوم لگښتونه	نور کوم لگښتونه	پارکینګ	پارکینګ
		د موټر ساتنه	د موټر ساتنه

د خپلې بودیجې د توازن لپاره تعدیلات راوستل

د بودیجې «توازن» معنا دا ده چې داسې د مصرف پلان جوړ کړئ چې ستاسو لگښتونه له عایداتو څخه کم وي. که ستاسو بودیجه متوازنه نه وي، یا مو لگښتونه له عایداتو زیات وي، نو ښایي وغواړئ چې ځینې "غوښتنې" محدودې یا یې په بشپړه توګه حذف کړئ، تر څو "ضرورتونو" ته لومړیتوب ورکړئ. په دې کې کېدای شي دا موارد شامل وي: نور بهر نه خوړل، د سټریمینګ خدماتو یا کیبل لغوه کول، د غرمې ډوډۍ له کوره راوړل، او داسې نور. که څه هم تاسو نشئ کولی خپل "ضرورتونه" په بشپړه توګه له منځه یوسئ، خو کولای شئ ځینې یې راکم کړئ. تاسو کولی شئ د بریښنا یا اوبو په لږ کارولو سره د خپل بریښنا یا اوبو بلونه راکم کړئ. گروپان بند کړئ، حمام کې لږ اوبه وکاروئ. تاسو کولی شئ د نوو کالو اخیستو شمېر محدود کړئ یا د دویم لاس پلورنځیو ته لار شئ. د خوراکي توکو له لیست سره پابندي کول کولای شي ناڅاپي یا بې فکره پیرونې محدودې کړي.

د کور لگښتونو د سپمولو نورې لارې په لاندې ډول دي:

- گروپان بند کړئ
- د یخچال (A/C) یا تودوخې
- درجه کمه کړئ.
- کړکۍ پرانیزي
- پردې بندي کړئ
- د اوبو کارول محدود کړئ
- کړکۍ د پلاستیک په وسیله عایق کړئ
- له ملګرو څخه غوښتنه وکړئ چې په کډه کې ستاسو مرسته وکړي

که بودیجه لاهم ښيي چې لگښتونه له عایداتو زیات دي، نو ښایي د اضافي عاید سرچینو په اړه فکر کول گټور وي، لکه په کار کې اضافي شیفټونه اخیستل، د نوي کار لټون، د نورو لویانو مناسب کار کول چې ټولیز عاید سره مرسته وکړي، او یا هم د لگښتونو کمولو نورې لارې چارې لکه ارزانه استوګنځي، د موټر قسطونه، او نورې سپمونې لارې موندل.

د لگښتونو پیژندنه (ثابت لگښتونه او متغیر لگښتونه)

ځینې لگښتونه به هره میاشت ثابت وي، پداسې حال کې چې نور یې بدلیدونکي وي. دا د "ثابت" او "متغیر" لگښتونو په نوم پیژندل کېږي.

- **ثابت لگښتونه** هغه لگښتونه دي چې تکراري لگښتونه دي لکه کرایه، بیمه، انټرنیټ، کیبل او نور. دا شیان معمولا له میاشتي څخه تر میاشتي پورې نه بدلیږي. تاسو کولای شئ په اسانۍ سره معلومه کړئ چې هره میاشت به پر دې څومره لگښت کوئ.

- **د متغیرو لگښتونو** ټاکل یو څه ستونزمن دي. دا هغه شیان دي لکه د برېښنا بیل، خوراکي توکي، کالي، او د موټر لپاره تېل. دا هره میاشت د دې پر بنسټ بدلیږي چې تاسو څومره کار ترې اخلئ یا لگښت کوئ. که تاسو ډیره برېښنا وکاروئ، ستاسو د برېښنا بل به ډېر وي. که تاسو لږ برېښنا وکاروئ، نو ستاسو د برېښنا بیل به لږ وي.

تاسو کولی شئ داسې ګامونه واخلئ چې ستاسو بدلېدونکي لگښتونه د ثابتو لگښتونو په څېر ښکاره شي. د مثال په توګه، کله چې تاسو د څو میاشتو لپاره د برېښنا بیل ورکړئ، نو تاسو کولای شئ په خوندي ډول اټکل وکړئ چې په هره میاشت به پر دې لگښت څومره مصرف کوئ. تاسو کولای شئ دا شمېر په خپل شخصي بودیجه کې وکاروئ. په یاد ولرئ، هڅه وکړئ چې د بودیجې جوړولو پر مهال خپل لگښتونه ډیر اټکل کړئ. په دې سره به دا یقیني شي چې تاسو هېڅکله له خپلې بودیجې څخه زیات لگښت ونه کړئ.

تمرین تاسي کمال ته رسوي

کله چې تاسو لومړی ځل بودیجه جوړه کړئ، کېدای شي دا تر ټولو ښه ونه ښکاري، یا ښايي ځینې لگښتونه هېر کړئ یا خپل عاید ناسم محاسبه کړئ. مه مایوسه کېږئ - تمرین مو کمال ته رسوي. هر څومره چې تاسو خپله بودیجه ډېره وګورئ او پرې ډېر تمرکز وکړئ او هره میاشت یې ولیکئ، هغومره به دا اسانه او غوره شي.

ستاسو د استوګني ثابت لپاره د بودیجې لومړیتوب ټاکل سناریوګانې او مثالونه

د بودیجې یوه بریالی برخه د دې لومړیتوب ټاکل دي چې کوم بیلونه باید تادیه شي او کله. په راتلونکې برخه کې به بېلابېل حالات د لومړیتوب ټاکلو د بېلګو په توګه تشریح شي. په یاد ولرئ، د هر فرد مالي حالت ځانګړی دی. خو داسې مهم لگښتونه شته چې د هستوګني ثابت لپاره یې لومړیتوب ورکول اړین دي او د نورو اضافي لگښتونو په څېر د ناوخته پیسو د مخنیوي سره مرسته کوي. د ناوخته پیسو، ستاسو په حسابونو باندې اوسني جریمې او کوم بیلونه چې باید لومړی ورکړل شي، د تعقیب لپاره د کډوالو د هستوګني حل لارې بودیجه وکاروئ.

په دې وسیله کې ټولې لارښوونې یوازې سپارښتنې دي — په پای کې تاسو خپل مالي وضعیت تر ټولو ښه پېژنئ او باید د خپلو اړتیاوو سره سم بدلونونه وکړئ.

1 بېلګه: لومړیتوب ورکول، چې کوم بیلونه باید لومړی تادیه شي

زه ډېر بلونه لرم چې باید تادیه یې کړم. څنګه پوه شم چې هره میاشت لومړی کوم یو ورکړم؟

لومړی، دا مهمه ده چې خپله بودیجه تنظیم کړئ — باید پوه شې چې کوم بیلونه لري چې باید ورپې کړې او هره میاشت کله تادیه کېږي.

تاسو کولای شئ داسې جدول وکاروئ (یا د بودیجې د همدې پاکټ په پای کې ضمیمه شوی ساده میاشتنی بیلونو فورمه):

اندازه	بیل	نېټه
\$1,500	کرایه	1/5/25
\$50.99	تلیفون	1/22/25

کله چې پوه شې چې ستاسو بیلونه د تادیه نېټه لري، یوه اسانه لار دا ده چې لومړی هغه بیل ورکړې چې ډېر ژر د تادیه نېټه لري (په دې مثال کې، د کرایې بیل).

دوهمه بېلگه: د شته عايد سره د بيل تاديې ته لومړيتوب ورکول

زه پوهېږم چې زما بيلونه بايد په کومه نېټه تاديه کړم، خو زه دومره پيسې نلرم چې په دې مياشت کې ټول په خپل وخت ورکړم. په هغو پيسو چې زه يې لرم، کومو بيلونو ته لومړيتوب ورکړم؟

د خپلو بيلونو شرايط او مقررات وگورئ او مالومه کړئ چې د ناوخته تاديې جريمې څه دي؛ که تاسو ناوخته تاديه کوئ نو د هر بيل لپاره څومره جريمې او فيسونه شته؟ تاسو کولای شئ دا معلومات خپل جدول ته هم اضافه کړئ.

نېټه	بيل	اندازه	ناوخته فيس	په حساب کې اوسني ناوخته فيسونه
1/5/25	کرايه	\$1,500	10 سلنه (\$150)	\$150
1/22/25	تليفون	\$50.99	\$5	\$0

د هغو بيلونو تاديه کولو ته لومړيتوب ورکړئ چې د ناوخته تاديې ترټولو لوی فيس لري يا کوم چې تاسو يې د ناوخته تاديې فيسونه مخکې له مخکې جمع کړي وي. ډېر ناوخته تاديې فيسونه کېدای شي د خدماتو د بندېدو (لکه تليفون يا اوبه) يا د ايستلو خبرتيا (د کرایې د پيسو لپاره) لامل شي. په پورته جدول مثال کې، به تاسو لومړی خپله کرايه ورکړئ ځکه چې د ناوخته تاديې فيس ډېر دی او تاسو به حساب کې اوسنی ناوخته فيس هم لری.

- که تاسو پر خپل وخت پيسې ورنه کړئ، ځينې خدمات به په اسانۍ سره بند شي. ډاډ ترلاسه کړئ چې د ټولو هغو خدماتو اصول درته معلوم وي چې تاسو يې پيسې ورکوي.
- د کال په ځانگړو مياشتو کې، کېدای شي ستاسو په ايالت کې د تودوخې خدماتو په اړه ځانگړي محدوديتونه وي. ځينې ايالتونه شرکتونو ته اجازه نه ورکوي چې ستاسو بربښنا يا نور خدمات د ژمي ډېر سړو مياشتو يا د دوبي د ډېرې گرمو ورځو پر مهال بند کړي، حتی که تاسو د پيسو د ورکړې وس هم ونه لری.
- د خپل ايالت د "د منقطع کولو پاليسۍ" دلته وگورئ.

3 بېلگه: د "بوديچې بندي شوي بيل ورکونې" لپاره د بربښنا او نورو خدماتو پروگرامونو ته لاسرسی

زما د تودوخې او بربښنا بيل هميشه يو ډول نه وي — يوه مياشت ډېر وي او بله مياشت لږ. دا زما لپاره د بوديچې جوړول گرانوي. زه څه کولای شم؟

- له خپل خدماتو وړاندې کوونکي شرکت سره وگورئ چې آیا دوی د "بوديچې بندي شوي بيل ورکولو" انتخاب لري چې تاسو يې مستحق کېدای شئ. دا ډول پروگرام به له تاسو څخه هره مياشت د اصلي استعمال پر ځای "اوسط" پيسې اخلي. دا د بوديچې جوړول اسانه کوي او مخکې له مخکې پوهېږي چې تاسو څومره پيسو ته اړتيا لری.
- دغه پروگرامونه عموماً د عايد لپاره د مستحقوالي شرط لري.
- د خدماتو په لگښت کې د سپما لپاره نورې لارښوونې:
- ځينې د خدماتو شرکتونه داسې پروگرامونه هم لري چې کولی شي ستاسو د نومليکني پر مهال د تضمين پيسې کمې کړي يا يې معاف کړي. دغه پروگرامونه هم معمولاً د عايد پر اساس د مستحقوالي شرايط لري.
- ځينې د خدماتو شرکتونه داسې پروگرامونه لري چې تاسو ته د انرژۍ سپما کوونکي محصولات (لکه څراغونه) او د کور دننه د انرژۍ د کارونې د کمولو لارښوونې درکوي، څو ستاسو بيل لږ شي.

د کرایې او اړوندو لگښتونو باندې پوهیدل

د هستوګنې اړوند لگښتونو باندې پوهېدل د بودیجې جوړولو لپاره ډېره مهم دی. ډېر ځله، کله چې د کرایې او هستوګنې اړوند لگښتونو خبره کېږي، ځینې لگښتونه لکه کرایه ثابت وي، پداسې حال کې چې نور لگښتونه (لکه د کور لپاره ستاسو د خدماتو بیلونه) بدلېدونکي وي. خو موږ سپارښتنه کوو چې د بودیجې په جوړولو کې د هستوګنې اړوند زیاتره لگښتونه د "ضرورتونو" په توګه وګڼئ، نه د "غوښتنو" په توګه. په دې لگښتونو کې کېدای شي لاندې موارد شامل وي:

لگښت	ثابت/متغیر	فریکونسی
کرایه	ثابت	میاشتنی
برېښنا	متغیر	میاشتنی
ګاز	متغیر	میاشتنی
انټرنیټ	ثابت	میاشتنی
اوبه	متغیر	درې میاشتنی/میاشتنی
کثافات	ثابت	میاشتنی
تیل (تودوخه)	متغیر	موسمي
د آفتونو کنټرول	متغیر	کله چې اړتیا وي
د کرایه دار بیمه	ثابت	کلنی/میاشتنی

د کور د ترمیماتو یا داسې توکو لکه ګروپانو لپاره چې تاسو هره میاشت پرې پیسې نه مصرفوئ، د ناڅاپي لگښتونو لپاره بودیجه جوړول مهم دي.

- کله چې شیان مات شي (کړکۍ، وسایل، نلونه) ترمیم
- څراغونه، د لوګي/کاربن مونو اکساید (CO2) کشفونکي بیټری
- که څه هم کرایه یو ثابت لگښت دی، خو ستاسو د کرایې قرارداد او سیمه ایزو قوانینو پر اساس، کرایه کېدای شي لوړه شي. مهمه ده چې د ژوند او کرایې د لگښتونو دا زیاتوالی په خپله بودیجه کې په پام کې ونیسئ.
- کرایه کېدای شي د هرې قرارداد خط موډې ترمخ لوړه شي.
- سیمه ییز/ایالتی قوانین دا ټاکي چې هر کال څومره کرایه لوړېدای شي.

د بودیجې جوړولو لپاره عملي غوښتنلیکونه

بودجه جوړول ډېر کار غواړي. زه ډاډه یم چې تاسو له خپل ځان څخه پوښتنئ: "ما دا کار له څه موډې راهیسې کړی، او تل د میاشتنی په پای کې لږې پیسې پاتې وي او ټول بیلونه می ادا شي — نو ولی باید دا کار وکړم؟" بودیجه جوړول یوازې د دې لپاره نه ده چې ډاډ ترلاسه شي چې ستاسو ټول بیلونه تادیه شوي دي. دا د دې لپاره هم دی چې تاسو وکولی شئ سیمې وکړئ، هم د بیرنيو حالاتو لپاره او هم د تفریحي شیانو او همدارنګه ښه ګرځېدو وساتئ او پراختیا ورکړئ او د پور ترلاسه کولو یا له پور څخه د وتلو په اړه هم ده.

په متحده ایالاتو کې، ګرځېدو هغه معیار دی چې پور ورکوونکي د چا د پیسو ورکولو وړتیا او اعتبار معلومولو لپاره کاروي. دا کولای شي وټاکي چې تاسو د موټر یا کور د اخیستلو وړ یاست، ښوونځي ته ولاړ شئ، د اپارتمان لپاره منظوري ترلاسه کړئ، یا حتی د یوې دندې لپاره هم انتخاب شئ. دا ډېره اړینه ده چې ښه ګرځېدو نمره جوړه او وساتل شي. تاسو د خپلو بیلونو په وخت او بشپړ تادیه کولو سره ګرځېدو رامینځته کوئ او ښه نمره ساتئ. دا هغه څه دي چې بودیجه کول تاسو سره مرسته کوي چې ترسره یې کړئ.

په متحده ایالاتو کې د پرمختګ لپاره د پیسو سپمول هم اړین دي. که څه هم موږ غواړو ډاډ ترلاسه کړو چې موږ خپل ټول بیلونه تادیه کولی شو، هره میاشت د پیسو سپمول به زموږ د اوږدمهاله راتلونکي لپاره پلان جوړولو کې مرسته وکړي. دا د بیرني حالتونو لپاره پلان جوړولو په معنی دی، لکه د موټر ترمیم یا طبي بیل، یا د رخصتۍ په څیر د تفریح لپاره، یا د کالج لپاره پیسې ورکول او د کور اخیستل.

د پور او کريډيټ مديريت

د کريډيټ مخيني جوړولو اهميت ته بايد په کمه سترگه ونه کتل شي. قوي کريډيټ، چې په کريډيټ راپور کې ثبت شوی او ستاسو په کريډيټ سکور کې ښکاره کېږي، ستاسو مالي مسئوليت ښيي. دا ستاسو پر وړتيا اغيزه کوي:

- کور خوندي کول (کرایه کول يا اخيستل)، او همدارنگه د موټر او تعليمي پورونو ترلاسه کول
- د کريډيټ کارت لپاره وړتيا ترلاسه کول
- پر پورونو د ټيټو سود نرخونو ترلاسه کول
- د بيمې په پاليسيو کې مناسب نرخونه ترلاسه کول
- په ځينو مواردو کې دندې ته استخدام کېدل

د کريډيټ نمره يا سکور: 300-850

ستاسو کريډيټ سکور يو ساده شمېره ده چې پور ورکونکي يې د دې لپاره کاروي چې معلومه کړي ستاسو کريډيټ ښه دی که بد. دا شمېره کېدای شي له 300 څخه پيل شي او تر 850 پورې ورسېږي. 700 يو ډېر ښه کريډيټ سکور گڼل کېږي. ستاسو د کريډيټ سکور تاثير کوي چې تاسو څومره پيسې پورولای شئ او د کومې سود نرخ لپاره تاسو وړ یاست.

د کريډيټ راپور

ستاسو د کريډيټ راپور ټول حسابونه ښيي، چې پکې ستاسو د خدماتو بيلونه او کريډيټ کارتونه شامل دي. دا ښيي چې کوم حسابونه مو ناوخته ورکړي او کوم مو پر وخت ادا کړي دي. تاسو کولی شئ وگورئ چې کوم حسابونه په "جمع کولو" (collections) کې وي، چې دا هغه مهال رامنځته کېږي چې کله تاسو خپل پور نه وي ورکړئ او شرکت يې د بيرته اخيستلو لپاره بل چا ته سپاري.

- د دلته خپل کريډيټ راپور وگورئ.

د پور کمول يا هغه پيسې ورکول چې تاسو د چا (لکه يو شرکت) ته پور ورکوئ، د کرایې ورکولو ترڅنګ، همدومره مهم دی او کولی شي د ښه کريډيټ جوړولو کې مرسته وکړي. دې لارښوونو ته پام وکړئ:

- **د لوړ سود پورونه:** له هغو لوړ سود لرونکو پورونو لکه د تخا پورونه او داسې کريډيټ کارتونو څخه چې ډېر لوړ سود لري، لرې پاتې شئ. دا کولای شي ستاسو د پور وضعیت نور هم خراب کړي.
- هغه څوک چې 100,000 ډالر په 8 سلنه سود پور اخلي، په ټوله موده کې به 8,000 ډالر اضافي ورکوي، پداسې حال کې چې هغه څوک چې يې په 4 سلنه سود پور اخلي، 4,000 ډالر به اضافي ورکوي. د ټيټ سود لرونکي پور غوره کول يو خوندي انتخاب دی.
- **لږ تر لږه تاديات:** يوازې د خپلو پورونو لپاره لږترلږه تاديات مه ورکوئ. هروخت چې کولای شئ زياتې پيسې ورکړئ ترڅو خپل پور ژر تر ژره خلاص کړئ او په سود کې سپما وکړئ.
- **په هوښيارۍ سره پور واخلي:** که تاسو ته اړينه وي چې بايد پور واخلي، نو ډاډ ترلاسه کړئ چې د پور په شرايطو ځان ښه پوه کړئ او يوازې هغه اندازه پور واخلي چې واقعاً ورته اړتيا لري.
- **د ټيټ سود لرونکي کريډيټ کارت لپاره بازار وپلټئ.**
- **هدفونه وټاکئ:** د پور ادا کولو بهير په کوچنيو اهدافو وویشئ او په دې لاره کې کېدونکي پرمختګ ولمانځئ.
- **يو پلان جوړ کړئ:** د پورونو څخه د خلاصون لپاره يوه قوي د پور بيرته ورکولو طرحه ستاسو لارښود دي. د پورونو د ادا کولو دوي مشهورې لارې دي: د واورې ټوپ (لومړی کوچني پورونه ادا کول) او د سېلاب طريقه (لومړی هغه پورونه ادا کول چې لوړ سود لري).
- **د پورونو يوځای کول:** څو پورونه مو په لاس کې دي؟ د پور يوځای کول ممکن د پام وړ وي. دا ستاسو ټول پورونه په يو واحد پور کې راټولوي، چې کېدای شي ټيټ سود ولري.

د راتلونکي لپاره سپما کول

په متحده ایالاتو کې د ځان بسیاینې او ودې لپاره یوه لاره د راتلونکي لپاره سپما کول دي. تاسو باید درې جلا حسابونه ولرئ: یو ستاسو د بیلونو لپاره، یو د بیرني حالتونو لپاره، او یو د لویو سوداوو لپاره.

- سپارښتنه کيږي چې د ناڅاپي لگښتونو یا بیکارۍ په صورت کې د 3-6 میاشتو لگښتونه خوندي کړئ. که تاسو مستقیم زیرمه (direct deposit) انتخاب لرئ، له خپل کارگمارونکي سره خبرې وکړئ چې ستاسو له معاش څخه له 5 تر 10 سلني مستقیم ستاسو د سپما حساب ته ولیردوي. دا ترلاسه کړئ چې مخکې له دې چې کومي پیسې سپما ته واچوئ، لومړی خپل "ضرورتونه" لکه کرایه او خدمات پوره کړئ.
- ځینې بانکونه او مالي مشاورین د 50/20/30 قاعده د ګټوري لارښوونې په توګه وړاندیز کوي: ستاسو د عاید 50 سلنه د اړینو شیانو لپاره، 20 سلنه د سپما او پور بیرته ورکولو لپاره، او 30 سلنه د تفریحی شیانو لپاره.
- د بیرني یا سپما فنډ جوړول د ښه بودیجې جوړولو، د هستوګنې ثبات، او د راتلونکو هدفونو ملاتړ لپاره ډېر مهم دي.
- ناڅاپي لگښتونه له کوم ټاکلي ځایه نه راځي. په دغه لگښتونو کې کېدای شي د کور یا موټر ترمیم، د کرایې زیاتوالی، د روغتیايي خدماتو بیلونه، او نور شامل وي. دا کېدای شي لوی لگښتونه وي، چې که یې د کریډیټ کارت له لارې پرې کړئ، نو د سود له امله به تاسو ډېر زیات پیسې پرې ورکړئ.
- یو ناڅاپي لگښت نه شي کېدی چې تمديد شي، دا په دې معنا چې تاسو به اړ شئ نوې ضمانتي پیسې ورکړئ یا د ملکیت د ضروري ترمیماتو لپاره مرسته وکړئ؛ که مو پیسې سپمولې وي، نو دا به د دغو لگښتونو د ورکولو بوج لږ کړي.
- په لویو پیروندو یا د ژوندانه اهدافو کې کېدای شي د تفریحی رخصتو څخه نیولې د کور تر اخیستلو یا پوهنتون نه د تګ پورې هرڅه شامل وي. دغه شیان ډېر گران دي، خو که مخکې پلان جوړ کړئ او لازمي پیسې سپما کړئ، نو ترلاسه کول یې ناشوني نه دي.

مالي سرچینې او ملاتړ

- سیمه ییز غیر انتفاعي سازمانونه چې مالي سواد او ملاتړ وړاندې کوي

« د Refugee Housing Solution د استوګنې مرکز او لارښود وپلټئ.»

د استوګنې لارښود یوه مرکزي ډیټابیس دی چې د بېلابېلو ځایونو لپاره د استوګنې د ملاتړ خدمات او سرچینې پکې شاملې دي. دا کېدای شي د نورو هغو کسانو سره مرسته کوي چې د بیا استوګنې په پروسه کې برخه لري، تر څو مهم سیمه ییز استوګنیزمعلومات ترلاسه کړي. خپل ایالت باندې کلیک وکړئ تر څو د خپل ایالت ځانګړي استوګنیز خدمات او نور ګټوري سرچینې پیدا کړئ.

« د HUD د استوګنې مشورې ورکولو سیمه ایزې ادارې

د HUD د استوګنې مشوره د پور او کریډیټ مشورې وړاندې کوي. دوی کولی شي تاسو ته د بودیجې جوړولو، کریډیټ پراختیا او ساتلو، او پورونو د تادیې په اړه نورمعلومات درکړي. قانوني استوګنې مشورتي خدمتونه د پور یا استوګنې د مشورې لپاره هیڅ فیس نه اخلي.

تاسو ته نږدې یوه اداره ومومئ

- داسې حکومتی پروګرامونه هم شته چې د کرایې، کور او مالي مشورې ورکولو ترڅنګ نور ملاتړي خدماتو کې مرسته کوي. تاسو باید لټون وکړئ چې ستاسو سیمه ییزې استوګنې ادارې، سیمه ییز غیر انتفاعي سازمانونه او حکومت کوم ډول مرسته وړاندې کوي. هر پروګرام به خپل ځانګړی بهیر او طریقې ولري چې معلومه کړي آیا تاسو مستحق یاست که نه.

- د ارزانه استوگني پروگرامونو ته لاسرسی کېدای شي یو ستونزمن بهیر وي. تاسو باید د خپلې سیمه ییزې استوگني ادارې له لارې د مرستې غوښتنه وکړئ. ډېر احتمال شته چې د انتظار لېست به اوږد وي، خو اجازه مه ورکوئ چې دا انتظار تاسو د غوښتنلیک ورکولو څخه مایوسه کړي. د انتظار په لیست کې شاملیدل د هیڅ نه کیدو څخه غوره دي. دې ډول استوگني سره د عاید محدودیتونه تړلي وي.

« **Section 8 HCV** یو داسې واچر دی چې ستاسو سره یوځای شي. تاسو د ځان او خپلې کورنۍ لپاره د مناسب کور موندلو مسؤلیت لرئ. کور باید د واچر له بڼې سره سمون ولري. د کور خاوندان باید ستاسو او د استوگني ادارې سره د کار کولو لپاره لیواله وي، د هغې ټول قوانین تعقیب کړي.

« **د سبسایډي شوي استوگني کمپلکسونه/واحدونه:** دغه ډول واحدونه د بازار له بېي تیت وي، او سبسایډي یې د هغه واحد سره تړلي وي. که تاسو بهر کېه وکړئ، نو سبسایډي به ستاسو سره ونه وځي. تاسو باید هغه ځانگړي اپارتمان کمپلکس ته غوښتنه وکړئ چې غواړئ پکې اوسېږئ. هر یو به خپل ځانگړي د کرایه دارانو د ټاکلو بهیر او د عاید محدودیتونه ولري.

پایله

د ښه بودیجې جوړولو په اړه پوهېدل ستاسو په وړتیا کې لوی توپیر راوستلی شي چې هره میاشت خپل بیلونه پر وخت ورکړئ او د راتلونکي لپاره سپما وکړئ. دا وسیله د پیل کولو لپاره اړین توکي لري، مگر د بودیجې جوړول تمرین غواړي. مه مایوسه کېږئ! د خپلې بودیجې د ښه کولو او د مالي سواد زده کړې پروگرامونو په لټه کې د کار کولو پرمهال له دې وسیلې څخه د یوې خوالې په توگه کار واخلي، او دا لارښوونې په یاد ولرئ:

2
لومړیتوب ورکړئ چې پورونه مو کم کړئ او د دې لپاره یوه طرحه ولرئ، په داسې حال کې چې نور بیلونه په وخت ورکوئ.

1
د کرایې ورکولو ته لومړیتوب ورکړئ او نور بیلونه لومړی. په یاد ولرئ: اړتیاوې تر غوښتنو مخکې دي

4
هره میاشت خپله بودیجه بیا وڅېړئ او یا یې بیا تنظیم کړئ. تمرین کول مو کمال ته رسوي!

3
د بېرنيو حالاتو لپاره خوندي کړئ. له 3 څخه تر 6 میاشتو لگښتونو لپاره هدف وټاکئ.

ماخذونه او اضافي سرچينې

1. مالي سواد

- [مالي سواد](#) (د امريکايي کتابتونونو ټولنه)
- [لغاتونه: عايد](#) (Census.gov)

2. کريډيټ

- [کريډيټ څه شی دی؟](#) (NerdWallet)
- [د مالي هوساينې اهميت درک کول: د کريډيټ جوړول](#) (1st United Credit Union)
- [کلنی کريډيټ Report.com](#)
- [د وړيا Experian کريډيټ راپور او FICO® نمره](#)
- [د Freddie Mac CreditSmart® اساسات](#)
- [څنگه کريډيټ جوړ کړو او د کريډيټ سکور د جوړولو 6 لارې](#) (Members1st.com)
- [د خپل کريډيټ راپور او دا چې څنگه د هغه يوه کاپي ترلاسه کړئ په اړه يې مالومات ترلاسه کړئ](#) (USAGov)
- [د کريډيټ راپورونه او نمرې](#) (د مصرفوونکو د مالي خونديتوب اداره)

3. پور او ناوخته تاديه

- [اصطلاحات: ناوخته تاديه کوونکی](#) (Investopedia)
- [اصطلاحات: پور](#) (Investopedia)
- [د کرايې ورکولو ترڅنگ پور ادا کول](#) (Homebody)

4. د بودیجې سرچينې

- [د بودیجې جدول](#) (Spreadsheet)
- [د مياشتني بيلونو ساده پلان جوړونکی - بودیجه](#) (Refugee Housing Solutions)
- [د مياشتني بيلونو پلان جوړونکی استوگنځي ته لومړيتوب ورکول](#) (Refugee Housing Solutions)
- [د 2025 کال لپاره 7 غوره بشپړ وړيا بودیجې جوړولو اپليکيشنونه](#) (WalletHacks.com)
- [د 2025 کال لپاره غوره بودیجې جوړولو اپليکيشنونه](#) (NerdWallet)

5. مرسته موندل

- [د استوگني مرکز او لارښود](#) (Refugee Housing Solutions)
- [د HUD استوگنې مشوره](#)
- [د قطع کولو پالیسي](#) (The LIHEAP Clearinghouse)

Refugee Housing
SOLUTIONS

www.refugeehousing.org

خدماتو وزارت سره د یوې هوکړې له لارې تمویل شوي ده. CWS د متحده ایالاتو د روغتیا او بشري خدماتو وزارت، د ماشومانو او کورنیو د ادارې لخوا په CA #90XR0092 شمېره یو همکاریز تړون تر لاسه کړی . د دې سرچینې منځپانګه یواځې د لیکوالانو مسولیت دی او ممکن د متحده ایالاتو د روغتیا او بشري خدماتو وزارت، د ماشومانو او کورنیو ادارې رسمي نظرونه ونه ښيي.